

A bántalmazottak mellett állva

Ferenc pápa levele Isten népéhez

Nem hallgathatunk a fájdmunkról. Az egyház mély sebe ismét felszabadt. Szégyelljük, tehetetlenek érezzük magunkat. Mit tehet a hívő ember, amikor vallási identitása alapján megbélyegzik olyanok bűnei miatt, akiket személyesen nem is ismer, tehát nem vállalhat értük felelősséget, ám ugyanabba az egyházba tartozunk? Augusztus 20-án közreadott alábbi körlevelében, mely a kiskorúak elleni visszaélésekről és megelőzésükről szól, Ferenc pápa imádságra és böjtre hív minden hívő katolikust, és felhívja a figyelmet a reményre, amely abból a magatartásból fakadhat, ha fájdmunkban őszinték vagyunk, ha nem bújunk el a szégyenünk miatt, hanem igyekszünk nyitottak maradni, bízva a Jóisten gyógyító erejében, miközben mindent megteszünk mi magunk is, hogy az egyház nyílt sebe gyógyulni kezdjen. (Horváth Árpád SJ)

„Ha az egyik tag szenved, valamennyi tag együtt szenved vele” (1Kor 12,26). Erősen visszhangzanak szívemben *Szent Pálynak* ezek a szavai, amikor ismételten megállapítom, hogy sok kiskorúnak kellett szenvednie szexuális, hatalommal és mások érzésvilágával való visszaélést, melyet jelentős számú klerikus és megszentelt személy követett el. Olyan bűncselekményről van szó, amely fájdalmasan mély és legyengítő sebeket okoz mindenekelőtt az áldozatokban, de családtagjaikban és az egész közösségben is, legyen valaki hívő vagy nem hívő. A múltat tekintve kijelenthetjük, hogy sosem lesz elegendő az, amit annak érdekében teszünk, hogy bocsánatot kérjünk, és megpróbáljuk jóvátenni az okozott kárt. A jövőre tekintve kijelenthetjük, hogy sosem lesz kevés mindaz, amit egy olyan kultúra kialakításának érdekében teszünk, amely nemcsak azt képes elérni, hogy ilyen helyzetek ne ismétlődjenek meg, hanem azt is, hogy ne legyen lehetőség eltussolásukra és folytatólagos előállításukra. Az áldozatok és családtagjaik fájdalma a mi fájdmunk is, ezért sürgősen újból ki kell jelentenünk elkötelezettségünket a kiskorúak és a sebezhető helyzetben lévő felnőttek védelmének biztosítása mellett.

1. Ha az egyik tag szenved

Az utóbbi napokban közzétettek egy jelentést, amely legálább ezer olyan személy tapasztalatát mutatja be, akik pa-

pok által elkövetett szexuális, hatalommal és érzésvilággal való visszaélések áldozatainak voltak egy hetven esztendő óta az elmúlt időszakban. Jóllehet kijelenthető, hogy az esetek túlnyomó része a múltban történt, ugyanakkor az idő előrehaladtával megismertük sok áldozat fájdmunkát, és azt látjuk, hogy a sebek sosem gyógyulnak be, és arra köteleznek minket, hogy erőiesen elítéljük ezeket a szörnyű büntetteket, és minden erőfeszítést megtegyünk a halálos kultúra gyökeres kiirtására. A sebek „sosem évülnek el!” Ezeknek az áldozatoknak a fájdmunka égbe szálló kiáltás, amely megérinti a lelket, és amelyet hosszú időn át figyelmen kívül hagytak, eltussoltak vagy elhallgattattak. De kiáltásuk erősebb minden intézkedésnél, mely próbálta azt elhallgattatni, vagy olyan döntésekkel próbálta megoldani, amelyek bűnrészességgel növelték a helyzet súlyosságát. Ezt a kiáltást azonban meghallgatta az Úr, és ismételten nyilvánvalóvá tette, hogy kiknek az oldalán akar állni. Mária hálaéneke nem téved, és háttérzeneként hallatszik a történelem folyamán, mert az Úr megemlékezik atyáinknak tett ígéretéről: „Szétszórtá a szívükben gögösöket; a hatalmasokat ledöntötte trónjukról, a megalázottakat viszont felemelte; az éhezőket ellátta javakkal, de üres kézzel küldte el a bővelkedőket” (Lk 1,51–53); és szégyenkezünk, amikor tudatosodik bennünk, hogy életmódunkkal megcáfoltuk és megcáfoltuk azt, amit ajkunkkal kimondunk. ►►

►► Szégyenkezve és töredelmesen beismerjük, hogy mint egyházi közösség nem tudtunk ott állni, ahol állnunk kellett volna, hogy nem ismertük fel a sok ember életében okozott kár mértékét és súlyosságát, és nem cselekedtünk időben. Elhanyagoltuk és magukra hagytuk a kicsinyeket. Azonosulok *Joseph Ratzinger* szavaival, aki bíborosként a 2005-ös nagypéntekre írt keresztút szövegében a sok áldozat fájdalmas kiáltásához kapcsolódott, és erélyesen mondta: „Mennyi szenny van az egyházban, és éppen azok között, akiknek a papságban egészen öhozzá kellene tartozniuk! Mennyi gőg és önelégültség! [...] A tanítványok árulása, testének és vérének méltatlan vétele bizonyára a Megváltó legégetőbb fájdalma, amely szívének közepébe talál. Nem tehetünk mást, mint hogy szívünk mélyéből hozzá kiáltunk: *Kyrie, eleison* – Urunk, ments meg minket! (vö. Mt 8,25)” (Kilencedik állomás).

2. *Valamennyi tag együtt szenved vele*

A történesek mértéke és nagysága megköveteli, hogy valamennyien és közösségileg magunkra vállaljuk ezt a ténnyt. Jóllehet fontos és szükséges minden megtérési folyamatban a történet tudatosítása, ez önmagában nem elegendő. Ma arra kaptunk felszólítást, hogy mint Isten népe vállaljuk magunkra a testben és lélekben megsérült testvéreink fájdalmát. Ha a múltban a mulasztás válhatott válaszadási formává, ma azt akarjuk, hogy a szolidaritás váljon – a szó legnagyobb követelményeket támasztó és legmélyebb értelmében – mai és jövőbeli történelmünk alakítási módjává, olyan közegben, amelyben a konfliktusok, a feszültségek és főleg a bármilyen visszaélést elszenvedő áldozatok kinyújtott kézre találnak, mely védelmezi és megszabadítja őket fájdalmuktól [1]. Ez a szolidaritás megkívánja tőlünk, hogy felemeljük szavunkat minden ellen, ami veszélyeztethetné bárki személyének ép-ségét. Ennek a szolidaritásnak a nevében harcolnunk kell a romlottság minden fajtája, különösen a spirituális romlottság ellen, „mert az egyfajta kényelmes és önelégült vakság, amelyben végül minden megengedettnek látszik: a csalás, a rágalom, az önzés és az önösség számos rejtett formája, mert »a sátán is a világosság angyalának tetteti magát« (2Kor 11,14)” [2]. Szent Pál apostol arra szólít minket, hogy szenvedjünk együtt azzal, aki szenved, ami a legjobb ellenszer arra a törekvésre, hogy továbbra is újratermeljük magunk között Káin szavait: „Netán én vagyok az őrzője testvéremnek?” (Ter 4,9).

Ismerem, mekkora erőfeszítést tettek és mekkora munkát végeztek a világ számos részén azoknak a szükséges eszközöknek a biztosítására és azoknak az intézkedéseknek a meghozatalára, amelyek biztonságot nyújtanak a gyermekeknek, a sebezhető felnőtteknek, és védik épségüket; hasonlóképpen ismerem a „zéró toleranciának” és az említett

bűncselekmények elkövetői vagy eltussolói elszámoltathatósági módjainak elterjedését. Késlekedtünk ezeknek az oly szükséges rendelkezéseknek és megtorló intézkedéseknek az alkalmazásával, de bizakodom, hogy ezek mind a jelenben, mind a jövőben segítenek majd, hogy a védelem nagyobb kultúráját tudjuk biztosítani.

Ezekhez az erőfeszítésekhez kapcsolódva minden megkeresztelt személynek éreznie kell, hogy részese az egyház és a társadalom átalakításának, amelyre oly nagyon rászorultunk. Ez az átalakító munka egyéni és közösségi megtérési igényel, és segíteni fog minket, hogy ugyanabba az irányba tudjunk nézni, amelybe az Úr néz. *Szent II. János Pál* így

szerezte mondani: „Ha valóban Krisztus szemléléséből indultunk ki, akkor főként azoknak az arcán kell tudnunk felfedezni őt, akikkel ő maga akart azonosulni” [3]. Meg kell tanulnunk arra nézni, amerre az Úr néz, ott állni, ahol az Úr akarja, hogy álljunk,

meg kell változtatnunk szívünket az ő jelenlétében. E cél elérésében segítségünkre lesz az ima és a bűnbánat. Isten egész hívő, szent népét *az ima és a böjt bűnbánati gyakorlatára* hívom, az Úr parancsa szerint [4], amely felébreszti lelkiismeretünket, felkelti szolidaritásunkat és elkötelezettségünket a védelemnek, valamint a visszaélés minden fajtájával és formájával szemben kimondott „soha többé”-nek a kultúrájáért.

Lehetetlen elképzelni megtérést az egyház cselekvési módjában, ha abban nem vesz részt tevékenyen mindenki, aki Isten népéhez tartozik. Mi több: valahányszor megpróbáltuk kiszorítani, elhallgattatni, figyelmen kívül hagyni, elitcsoportokra szűkíteni Isten népét, olyan közösségeket, programokat alkottunk, olyan teológiai döntéseket hoztunk, olyan lelkiségeket és struktúrákat hoztunk létre, amelyek gyökértelenek, emlékezet, arc, test s végeredményben élet nélküliek [5]. Ez világosan megmutatkozik az egyházban gyakorolt tekintély torz felfogásában – igen általános ez számos közösségben, ahol szexuális, hatalommal és érzésvilággal való visszaélések történtek –, ez pedig a klerikalizmus, az a magatartásforma, amely „nemcsak semmibe veszi a keresztények személyiségét, hanem igyekszik csökkenteni és aláértékelné a keresztvási kegyelmet is, amelyet a Szentlélek a ránk bízott emberek szívébe helyezett” [6]. A klerikalizmus, melyet akár maguk a papok, akár a világi hívők mozdítanak elő, szakadást támaszt az egyház testében, amely sok olyan bajt okoz és segít fenntartani, amelyek ellen ma felemeljük szavunkat. A visszaélésre nemet mondani azt jelenti, hogy határozottan nemet mondunk a klerikalizmus minden formájára.

Mindig hasznunkra válik emlékezetünkbe idézni, hogy az Úr „az üdvörténetben egy népet üdvözített. Nem létezik teljes önazonosság néphez tartozás nélkül. Ezért senki sem

A sebek sosem gyógyulnak be, és arra köteleznek minket, hogy erélyesen elítéljük ezeket a szörnyű bűntetteket.

egymagában, elszigetelt egyénként üdvözül. Isten az emberi közösséget alkotó személyes kapcsolatok szövetét szemmel tartva vonz magához bennünket: Isten népi dinamikába, egy nép dinamikájába akart belépni” [7]. Ezért az egyetlen rendelkezésünkre álló mód, hogy erre a sokak életét megkeserítő rosszra válaszolni tudjunk, az, hogy olyan feladatként éljük ezt meg, amely valamennyiünket bevon, és Isten népeként valamennyiünkre tartozik. Ez a tudat, hogy tudniillik egy nép és egy közös történelem részének érezzük magunkat, lehetővé teszi, hogy elismerjük bűneinket és a múlt bűneit, nyitottan a bűnbánatra, engedve, hogy megújuljunk belülről. Bármit is teszünk a visszaélés kultúrájának gyökerestől való kitépéséért közösségeinkből, ha ebben nem vesz részt tevékenyen az egyház összes tagja, akkor nem sikerül beindítani azokat a dinamikákat, amelyek az egészséges és tényleges átalakuláshoz szükségesek. A böjt és az ima bűnbánati dimenziója segít minket, hogy Isten népeként az Úr elé és sérült testvéreink elé álljunk bűnösökként, akik bocsánatért esedeznek, a szégyenkezés és a megtérés kegyelméért könyörögnek, és így olyan intézkedéseket dolgoznak ki, amelyek az evangéliummal összhangban lévő dinamizmusokat indítanak el. Mert „valahányszor igyekszünk visszatérni a forráshoz, és megpróbáljuk visszanyerni az evangélium eredeti frissességét, új utak, kreatív módszerek, más kifejezési formák, beszédesebb jelek és a mai világ számára megújult jelentésű szavak tárulnak fel” [8].

Elengedhetetlen, hogy Egyházként fájdalommal és szégyenkezve el tudjuk ismerni és el tudjuk ítélni a megszentelt személyek, klerikusok és mindazon további emberek által elkövetett szörnyűségeket, akiknek a legsebezhetőbbek őrzése és megvédése a feladatuk. Kérjünk bocsánatot saját bűneinkért és a mások által elkövetett bűnökért. A bűn tudatosítása segít, hogy elismerjük a múltban elkövetett hibákat, bűncselekményeket, az okozott sebeket, és lehetővé teszi, hogy a jelenben jobban és elkötelezettebben megnyíljunk az újbóli megtérés útja előtt.

Ugyanakkor a bűnbánat és az ima fogékonyabbá is teszi szemünket és szívünket mások szenvedésére, és segít legyőzni a hataloméhséget és a birtoklási vágyat, melyek sokszor az említett bajok gyökerénél állnak. A böjt és az ima nyissa meg fülünket a gyermekek, a fiatalok és a fogyatékkal élők csendes fájdalmára! Olyan böjtre van szükségünk, amely felkelti bennünk az igazságosság utáni éhséget és szomjúságot, továbbá segít, hogy igazságban járjunk, és az igazságszolgáltatás szükséges eszközeit is igénybe vegyük. Olyan böjtre van szükségünk, amely felráz minket, és segít, hogy elköteleződjünk igazságban és szeretetben minden jóakarattal

emberrel és általában a társadalommal amellet, hogy harcolni fogunk a szexuális, hatalommal és érzésvilággal való mindenfajta visszaélés ellen.

Ily módon ki tudjuk nyilvánítani azt a hivatást, amelyre mindannyian meghívást kaptunk, hogy tudniillik „az Istenrel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberi nem egységének jele és eszköze” [9] legyünk.

„Ha az egyik tag szenved, valamennyi tag együtt szenved vele”, tanított minket Szent Pál. Az imádkozó és böjtölő magatartással egyénileg és közösségekben is összhangba kerülhetünk ezzel a buzdítással, hogy növekedjenek közöttünk az együttérzés, az igazságosság, a megelőzés és a jóvátétel ajándékai. Mária ott tudott állni Fia keresztjének lábánál. Nem akármilyen módon tette ezt, hanem szilárdan talpon és a kereszt mellett állt. Ezzel a testtartással kifejezi azt is, hogy miként áll az életben. Amikor megtapasztaljuk a vigasztalanságot, melyet ezek az egyházi bajok okoznak, jó, ha Máriával együtt „jobban kitartunk az imádságban” [10], és igyekszünk növekedni az egyház iránti szeretetben és hűségben. Ő, az első női tanítvány mindnyájunknak megtanítja, hogyan kell viselkednünk az ártatlan ember szenvedését látva: nem elmenekülve és nem kishitűen! Máriára nézni azt jelenti, hogy megtanuljuk felfedezni, hogyan és hol kell állnia Krisztus tanítványának.

A Szentlélek adja meg nekünk a megtérés kegyelmét és a belső kenetet, hogy ezeket a visszaélési bűncselekményeket látva ki tudjuk fejezni bűnbánatunkat és a bátor harc melletti döntésünket!

Vatikán, 2018. augusztus 20.

Ferenc

JEGYZETEK

- [1] Vö. *Evangelii gaudium* apostoli buzdítás, 228.
- [2] *Gaudete et exsultate* apostoli buzdítás, 165.
- [3] *Novo millennio ineunte* apostoli levél, 49.
- [4] „Ezt a fajta tisztátalan lelket [démont] nem lehet más képp kiűzni, csak imádsággal és böjttel” (Mt 17,21).
- [5] Vö. *Levél Istennek Chilében zárandokló népéhez*, 2018. május 31.
- [6] *Levél Marc Ouellet bíborshoz, a Latin-Amerikáért felelős Pápai Bizottság elnökéhez*, 2016. március 19.
- [7] *Gaudete et exsultate* apostoli buzdítás, 6.
- [8] *Evangelii gaudium* apostoli buzdítás, 11.
- [9] *II. vatikáni zsinat*: Lumen gentium dogmatikai konsztitúció, 1.
- [10] Vö. *Loyolai Szent Ignác*: Lelkigyakorlatos könyv, 319.

Fordította: Tőzsér Endre SP

Forrás: Magyar Kurír

AJÁNLJUK

A GYÓGYULÁS ÉS MEGÚJULÁS FELÉ
Szimpózium a szexuális gyermekbántalmazásokról

Giovanni Cucci SJ – Hans Zollner SJ
AZ EGYHÁZ NYÍLT SEBE